

ZAMOREC V LOŠKEM GRBU

Od kod zamorec v grbu mesta Škofje Loke, o tem marsikdo ugiba in sprašuje. Gotovo so ga prevzeli iz grba freisinških škofov, ki vsebuje tudi zamorčevo glavo. Toda odkod zamorec v freisinškem grbu? Tudi to ni dognano in so o tem različne domneve.

V srednjem veku je veljalo za znak imenitnosti, če je dostojanstvenik imel v svojem spremstvu prikupnega zamorčka, ki ga je lahko kupil kje v Orientu. Večkrat je gospodar razen zamorčka kupil tudi papigo ali majhno opico, da je z njima mali dvorjan zabaval družbo. Zdi pa se neverjetno, da bi škof vzel v svoj grb, ki je znak njegovega dostojanstva, tako neveljavno, ponižujočo osebo, kakor je bil suženjski zamorček iz spremstva.

Ko sem bil leta 1965 vodič v Loškem muzeju, sem spremljal po zbirkah mnoge tuje občudovalce Loke in njene zgodovine, med njimi tudi dr. Franca Simmerdinga, vladnega svetnika iz Münchna. Ob velikem grbu škofa je načel vprašanje o zamorcu v freisinškem in loškem grbu. Pozneje se mi je pisмено zahvalil iz Münchna za vodstvo po muzeju in napisal tudi tole:

»Spominjam se na naš razgovor pred grbom freisinškega škofa, ki prikazuje kronano zamorčevo glavo. V zvezi s tem sem dosegel nekaj, čeprav skromnih dosegov. Freisinški škofje imajo že zelo, zelo dolgo zamorčevo glavo v grbu. To je v zvezi s svetnikom Mavricijem, nemško Moritzem. Ime Moritz prihaja od izraza 'der Mohr', kar pomeni zamorec. Sv. Mavricij je bil poveljnik tako imenovane tebanske legije. Pri nas ga prikazujemo kot zamorca, ker je ta legija prišla iz Orienta, iz kraja Thebais (Tebe — op. V. Ž.) v Egiptu. To legijo je poslal cesar Dioklecijan okoli leta 300 v Švico za okrepitev tamkajšnji posadki. Med tedanjimi preganjanji kristjanov so to legijo s poveljnikom Mavricijem vred pobili pri kraju, ki ga zdaj imenujejo St. Moritz. V Švici in Nemčiji stoji slika zamorca Mavricija-mučenika na oltarjih mnogih cerkva in kapel, privzeli so ga tudi v škofovski grb. Torej tudi loškega zamorca ni smatrati za dvorjanika, ki je dajal veljavo škofovskemu dvoru.»

Naj zdaj naši zgodovinarji presodijo, ali so verjetni navedeni podatki o izvoru freisinškega in loškega grba.

Viktor Žužek

K PROBLEMATIKI LOŠKEGA GRBA

Kot je znano, je v osrednjem delu loškega grba upodobljena glava zamorca s krono. Nešteto krat so mi bila že postavljena vprašanja, od kod neki izvira ta nenavadna upodobitev. K reševanju tega vprašanja, ki ni enostavno, naj vsaj do neke mere prispeva naslednji prispevek.

Vsa mesta so imela v pečatih predvsem obzidje. Ker pa je bilo takih mestnih pečatov veliko, so jim za lažjo razpoznavo med drugim dodajali določene dele grba svojih zemljiških gospodov. V freisinških mestih so pač prevzemali freisinški grb oziroma vsaj zamorca iz

tega grba. Ta motiv je uporabljen pri vrsti freisinških mest, tako npr. razen v Škofji Loki tudi v Ober Wölzu na Zgornjem Štajerskem pa v Waidhofnu v Zgornji Avstriji itd. S tem smo pač razložili pojav zamorca v loškem grbu. Ostaja pa seveda vprašanje, kako je prišel zamorec v freisinški grb. S tem problemom se je ukvarjala vrsta raziskovalcev, med njimi mnogi amaterji, ki so z večjo ali manjšo verjetnostjo skušali priti stvari do dna. V to vrsto sodi tudi prispevek Viktorja Žužka z naslovom *Zamorec v loškem grbu*, ki je objavljen v pričujočem letniku Loških razgledov (str. 261).